

Równoważenie bezpieczeństwa i jakości interakcji

Program zaprojektowany dla funkcjonariuszy Służby Więziennej odpowiedzialnych za organizację widzeń dzieci i rodzin w jednostkach penitencjarnych.

CURRICULUM

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
sbarre

Projekt CHILD TUST i program szkoleniowy "Praktyki Przyjazne Dzieciom dla Personelu Więziennego" jest finansowany przez Komisję Europejską w ramach programu Erasmus+. Niniejszy dokument odzwierciedla wyłącznie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Program szkoleniowy – Praktyki Przyjazne Dzieciom dla Personelu Więziennego

WP2 – Erasmus+ KA220-VET

Opracowane w ramach Projektu ENG CHILD TRUST

Wersja: Kwiecień 2025

Co-funded by
the European Union

**bambini
senza
sbarre**

PROBACJA

OREP
RELAIS ENFANTS PARENTS
EN MILIEU CARCERAL
Observatoire - Réseau

RODA
roditelji u akciji

Content table

Wstęp	4
Filozofia i wartości programu nauczania	5
Zakres szkolenia	6
Teoretyczne wymagania wstępne dla trenerów	9
Kryteria wyboru	11
Kryteria wyboru trenerów	11
Kryteria dla beneficjentów docelowych	11
Skład grupy uczącej się	12
Format szkolenia	12
Specyfika wybranych krajów	12
Aspekty regulacyjne i praktyki operacyjne.....	14
Jednostki odpowiedzialne za szkolenia.....	16
Metodologia.....	17
Teoretyczne podejście metodologiczne	17
Podejście metodologiczne oparte na doświadczeniu	17
Warunki szkoleniowe	18
Narzędzia	19
Narzędzia monitoringu i oceny	20
Aneksy	21

Wstęp

Przedstawiany program nauczania został opracowany w ramach Pakietu Roboczego 2 (Work Package 2, WP2) projektu CHILD TRUST, współfinansowanego przez program Erasmus+ w ramach działania KA220-VET. Celem WP2 jest stworzenie wspólnego i innowacyjnego modelu szkoleniowego dla pracowników więziennych pracujących z osadzonymi rodzicami i ich dziećmi. Ostatecznym celem jest promowanie humanizacji przestrzeni więziennych oraz zapewnienie poszanowania praw i dobrostanu emocjonalnego dzieci odwiedzających zakłady karne.

Szkolenie zostało zaprojektowane na poziomie 4 Europejskiej Ramy Kwalifikacji (EQF 4) i pełni rolę zarówno modułu podnoszącego ogólną świadomość, jak i ścieżki specjalistycznego szkolenia. Powinno być wykorzystywane:

- jako część szkolenia wprowadzającego dla nowych funkcjonariuszy, w celu zwiększenia świadomości na temat zagadnień związanych z dziećmi w środowisku więziennym,
- jako szkolenie specjalistyczne dla pracowników bezpośrednio odpowiedzialnych za organizację widzeń dzieci i rodzin w jednostkach penitencjarnych rodzin i dzieci.

4

Program nauczania jest wynikiem procesu współtworzenia, w który zaangażowane były cztery kraje partnerskie projektu — Włochy, Francja, Polska i Chorwacja — podczas intensywnego wydarzenia szkoleniowego, które odbyło się w lutym i zostało zorganizowane przez francuskiego partnera Relais Enfants Parents (REP) w Montrouge we Francji. W trakcie wydarzenia profesjonaliści oraz eksperci ds. praw dziecka prowadzili pogłębione dyskusje, wymieniając się doświadczeniami lokalnymi oraz identyfikując wspólne potrzeby, wyzwania oraz priorytety.

Dzięki tej współpracy i dialogowi powstał jeden, spójny model szkoleniowy, zarówno wrażliwy na lokalny kontekst, jak i mający charakter międzynarodowy. Czerpie z różnorodnych praktyk stosowanych w poszczególnych krajach, jednocześnie skupiając się wokół wspólnych europejskich wartości dotyczących praw dziecka i inkluzywnego podejściu do sprawiedliwości. Opracowany model szkoleniowy jest zgodny z priorytetami Unii Europejskiej w zakresie integracji społecznej, rozwoju zawodowego oraz ochrony podstawowych praw.

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
barre

Filozofia i wartości programu nauczania

Podstawą tego programu nauczania jest uznanie, że dzieci mające rodziców w więzieniu często stanowią „niewidzialną grupę”, której prawa i potrzeby są pomijane. Filozofia programu jest zgodna z międzynarodowymi ramami, takimi jak Konwencja ONZ o Prawach Dziecka (UNCRC) oraz Rekomendacja CM/Rec(2018)5 Rady Europy, które wzywają do wdrażania polityk i praktyk przyjaznych dzieciom wewnątrz systemów wymiaru sprawiedliwości.

Zasady przewodnie:

- **Najlepszy interes dziecka:** każdy element szkolenia i procedur opracowanych w ramach tego programu ma na celu kierowanie się przede wszystkim najlepszym interesem dziecka.
- **Prawo do życia rodzinnego:** utrzymywanie kontaktu z uwięzionym rodzicem jest prawem dziecka i czynnikiem, który pozytywnie wpływa na proces resocjalizacji samego rodzica.
- **Udział dziecka:** perspektywa i emocje dzieci powinny być wysłuchane i uszanowane.
- **Niedyskryminacja:** wszystkie dzieci powinny być traktowane z równym szacunkiem i godnością, niezależnie od statusu ich rodziców.

5

Program nauczania promuje zmianę kultury więziennej: od modelu opartego wyłącznie na bezpieczeństwie do podejścia relacyjnego i rehabilitacyjnego, które uwzględnia praktyki wrażliwe na potrzeby dzieci. Kluczowym przesłaniem jest to, że obecność dzieci w więzieniu nie stanowi zakłócenia, lecz szansę: wymaga spojrzenia z perspektywy humanizującej, poprawiając jakość życia w instytucjach i sprzyjając tworzeniu bezpieczniejszego, bardziej zrównoważonego środowiska.

Szkolenie dodatkowo zgłębia emocjonalne i relacyjne złożoności, które pojawiają się, gdy dziecko odwiedza rodzica w więzieniu, zachęcając pracowników do refleksji nad własnymi założeniami i uprzedzeniami. Poprzez rozwijanie empatii, samoświadomości i poczucia odpowiedzialności zawodowej, program ma na celu wzmocnienie roli funkcjonariuszy więziennych jako promotorów pozytywnej zmiany w ich instytucjach.

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
sbarre

PROBACJA

RELAI
ENFANTS PARENTS
EN MILIEU CARCERAL

RODA
roditelji u akciji

Zakres szkolenia

1) Kwalifikowanie relacji między pracownikami, rodzinami i społecznością zewnętrzną dla wspólnego dobrostanu:

- a. Cel: Rozwinięcie głębszego zrozumienia powiązań między personelem instytucji (pracownikami), dziećmi, rodzinami i osadzonymi. Celem tego szkolenia jest stworzenie ram, w których priorytetem będzie wspólny dobrostan tych grup, zrównując misję instytucji do idei współpracy i zaangażowania.
- b. Zakres: Przejście od zwykłego wykonywania zadań do promowania wspólnego, kooperacyjnego podejścia do osiągania celów instytucji. Obejmuje to tworzenie wspierającego środowiska, w którym prawa i godność wszystkich osób — w szczególności osadzonych i ich rodzin — są szanowane.

2) Wspieranie innowacji i zgodność z zarządzaniem centralnym:

- a. Cel: Ułatwienie wdrażania innowacyjnych praktyk i procesów, które są zgodne z dyrektywami odgórnego zarządzania, zapewniając, że są one odpowiednie i dostosowane do specyficznych potrzeb instytucji.
- b. Zakres: Zachęcanie pracowników do aktywnego wkładu w ciągłą innowację poprzez wprowadzanie nowoczesnych metodologii i rozwiązań, które są zgodne z ogólną wizją i strategiami ustalonymi przez odgórne zarządzanie.

3) Tworzenie krajowego systemu organizacyjnego ze wspólnymi praktykami i procedurami:

- a. Cel: Stworzenie spójnego i ustandaryzowanego krajowego systemu organizacyjnego w instytucji, zapewniając spójność w realizacji polityk, praktyk i procedur w różnych regionach i instytucjach.
- b. Zakres: Promowanie jednolitości w codziennej pracy, wspieranie współpracy między różnymi instytucjami oraz zapewnienie, że najlepsze praktyki są przyjmowane i konsekwentnie stosowane w całym systemie.

4) Poprawa praktyk związanych z organizacją widzeń (rejestracja, warunki oczekiwania na wejście do jednostki) i oczekiwania:

- a. Cel: Zwiększenie efektywności, komfortu i poszanowania godności podczas przeprowadzania procesów związanych z organizacją widzeń dzieci i rodzin w jednostkach penitencjarnych, uwzględniając zarówno emocjonalne, jak i logistyczne aspekty tych doświadczeń.
- b. Zakres: Uproszczenie procedur dla nowoprzybyłych, zmniejszenie stresu i niepewności, oraz zapewnienie, że osadzeni i ich rodziny są traktowani z szacunkiem i współczuciem podczas widzeń.

5) Strukturalizacja ścieżek dostępu i protokołów organizacyjnych opartych na najlepszych praktykach oraz międzynarodowych kartach praw człowieka:

- a. Cel: Zapewnienie, że wszystkie ścieżki dostępu i protokoły organizacyjne są zgodne zarówno z krajowymi, jak i międzynarodowymi kartami praw człowieka, zapewniając równy dostęp do usług i wsparcia.
- b. Zakres: Wzmocnienie wewnętrznych procedur instytucjonalnych, tak aby skutecznie chronić prawa osadzonych i ich rodzin – w szczególności w zakresie odwiedzin, komunikacji i łączenia rodzin – zgodnie z przepisami prawa oraz międzynarodowymi ramami.

6)) Podnoszenie świadomości wśród pracowników zajmujących się rejestracją i kontrolą dzieci i rodzin wchodzących na teren jednostek penitencjarnych.

- a. Cel: Szkolenie i uwrażliwienie pracowników odpowiedzialnych za przeprowadzanie wywiadów i screeningów rodzin wchodzących do instytucji, z naciskiem na profesjonalizm, empatię i etyczne zachowanie.
- b. Skupienie: Zwiększenie świadomości na temat psychologicznych, emocjonalnych i społecznych dynamik, które mają miejsce podczas interakcji z rodzinami, oraz wyposażenie pracowników w narzędzia do skutecznego zarządzania wrażliwymi sytuacjami, przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa instytucji i godności ludzkiej.

7) Zachęcanie do wymiany najlepszych praktyk i doświadczeń zawodowych:

- a. Cel: Rozwijanie kultury wspólnego uczenia się i ciągłego doskonalenia poprzez wymianę doświadczeń zawodowych między instytucjami, z naciskiem na projekty pilotażowe i udane praktyki.
- b. Skupienie: Promowanie współpracy w rozwoju zawodowym poprzez umożliwienie pracownikom udziału w warsztatach doświadczalnych, gdzie będą mogli dzielić się spostrzeżeniami, wyzwaniem i rozwiązaniami, co doprowadzi do poprawy funkcjonowania ich własnych instytucji.

Teoretyczne wymagania wstępne dla trenerów

Praca z dziećmi osadzonych rodziców wymaga solidnego psychospołecznego zrozumienia emocjonalnej rzeczywistości, w której te dzieci muszą funkcjonować. Trenerzy prowadzący to szkolenie muszą być zaznajomieni z podstawowymi wyzwaniami psychologicznymi i emocjonalnymi, które wynikają z separacji, traumy i stygmatyzacji rodzinnej.

Główne wyzwania, które pojawiają się, gdy rodzic stara się zarządzać intensywnymi emocjami swojego dziecka, są liczne, szczególnie w przypadku dzieci osadzonych rodziców, które często przeżywają powszechne sytuacje traumatyczne. Dzieci te często czują:

- Strach o własny los i los rodzica.
- Lęk przed utratą i porzuceniem.
- Izolację spowodowaną rodzinnymi tajemnicami.
- Wstyd związany z byciem dzieckiem więźnia i zachowaniem rodzica.
- Poczucie winy i cichą złość, często niezwiązaną z samym rodzicem, lecz skierowaną na innych członków rodziny lub na siebie.
- Przedwczesne odpowiedzialności, które pozbawiają ich prawa do dzieciństwa.
- Traumę spowodowaną nagłymi wydarzeniami, takimi jak aresztowanie rodzica.
- Smutek, który prowadzi do alienacji od świata, próbując uciec przed emocjonalnym bólem.

Te emocje wywołują trzy główne reakcje u dzieci:

1. Zagrzebywanie (tłumienie): psychologiczna obrona, w której intensywna emocja jest zniekształcana i pogrzebana w pamięci, a selektywna amnezja utrudnia dostęp do szczegółów traumatycznego wydarzenia.
2. Nieświadome usuwanie (wypieranie): dziecko przenosi sprzeczne emocje, takie jak miłość i nienawiść, z poziomu świadomości, wybierając koncentrację na jednej z nich, aby uniknąć wewnętrznego konfliktu.

3. Milczenie narzucone przez siebie (autocenzura): dziecko, nie będąc w stanie poradzić sobie z emocjami takimi jak wstyd czy strach, wybiera milczenie, aby uniknąć wyrażania tych uczuć. Ten mechanizm anulowania może stać się szkodliwy, jeśli stanie się nawykiem.

Verbalne wyrażanie emocji jest kluczowe dla ich kontrolowania i uwalniania. Jeśli dziecko nie jest w stanie wyrazić swoich bolesnych emocji, może utknąć w milczeniu. Rola dorosłego, a zwłaszcza rodzica, polega na nadaniu słów temu milczeniu, formułowaniu przypuszczeń dotyczących stanu emocjonalnego dziecka i ułatwianiu wyrażania emocji.

Izolacja ma głęboki wpływ na świadomość więźnia, który może zacząć postrzegać siebie jako ofiarę, a nie sprawcę, co zmienia jego zdolność do pocucia odpowiedzialności za swoje działania. Pozbawienie wolności oraz warunki przymusu w więzieniu erodują poczucie odpowiedzialności, przekształcając osadzonego w zinfantyлизованą osobę, która nie jest w stanie w pełni ponosić odpowiedzialności za swoje czyny.

Zmiany psychologiczne wynikające z uwięzienia obejmują:

1. Zmiany w postrzeganiu ciała i relacji z ciałem: zmiany w świadomości ciała, które mogą przejawiać się w praktykach takich jak tatuaże czy kulturystyka.
2. Spłaszczanie czasu: sztywność czasu w więzieniu uniemożliwia więźniowi modulowanie percepcji czasu, co prowadzi do doświadczenia czasu, który może wydawać się niekończący.
3. Deresponsabilizacja i infantilizacja: uwięzienie utrudnia więźniowi poczucie odpowiedzialności za swoje działania, zaczyna on postrzegać siebie jako obcego w stosunku do osoby, którą był wcześniej.

Trauma doświadczona w więzieniu może również podważyć zdolność osadzonego rodzica do odpowiedzialnego zarządzania swoją relacją z dzieckiem, narażając na odwrócenie asymetrycznej relacji rodzic-dziecko, w której dziecko zaczyna czuć się odpowiedzialne za rodzica. To odwrócenie ról podważa emocjonalne bezpieczeństwo dziecka.

W takich okolicznościach interwencja osoby trzeciej jest niezbędna, aby wspierać rodzica w radzeniu sobie z emocjonalnymi trudnościami dziecka, ale także interweniować, aby uwolnić dziecko od niewypowiedzianego bólu emocjonalnego, który w przeciwnym razie ryzykuje utknięcie w milczeniu.

Kryteria wyboru

Kryteria wyboru trenerów

- Zespół szkoleniowy powinien składać się z profesjonalistów nie tylko z zakresu psychologii, ale także z ekspertów w dziedzinie rozwoju dziecka i zarządzania dynamiką rodzinną.
- Specjaliści w zakresie facylitacji grupowej są niezbędni, ponieważ dynamika grupowa odgrywa kluczową rolę w procesie szkoleniowym.
- Co najmniej jeden trener musi posiadać szczegółową wiedzę na temat krajowych i europejskich ram prawnych.
- Trenerzy powinni być świadomi wyzwań, przed którymi stają funkcjonariusze więzienni, szczególnie w zarządzaniu relacjami z dziećmi i rodzinami.

Biorąc pod uwagę, że ten model szkolenia będzie stosowany w czterech różnych krajach, ważne jest, aby zespół trenerski posiadał różnorodne umiejętności, które wzbogacą doświadczenie edukacyjne. Należy się skupić na wiedzy i doświadczeniu trenerów, a nie na ich liczbie. Aby jedna osoba posiadała wszystkie wymagane kwalifikacje, może się okazać nierealistyczne, ale istotne jest, aby wszystkie niezbędne kwalifikacje były uwzględnione w dokumencie. Dotyczy to wszystkich zaangażowanych krajów.

11

Kryteria dla beneficjentów docelowych

- Bezpośrednie zaangażowanie osób odpowiedzialnych za organizację widzeń nieletnich i rodzin powinno być zalecane i priorytetowe we wszystkich czterech krajach.
- W ramach grup szkoleniowych zaleca się identyfikowanie uczestników, którzy wykazują wrażliwość na relacje z nieletnimi i zachęcanie do dialogu między nimi a resztą grupy. Szkolenie powinno jednak obejmować także osoby, które mogą jeszcze nie posiadać tej wrażliwości, ponieważ uważana jest ona za kluczową wartość zawodową.
- Zaleca się tworzenie grup heterogenicznych, uwzględniając doświadczenie i role operacyjne, aby wzmocnić proces szkoleniowy we wszystkich czterech krajach.

Chociaż podstawowe wytyczne szkoleniowe mają zastosowanie we wszystkich czterech krajach, ważne jest, aby uwzględnić specyficzne podejścia szkoleniowe w każdym z nich:

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
barriere

PROBACJA

RELAI ENFANTS PARENTS
EN MILIEU CARCERAL

RODA
roditelji u akciji

- Francja: Istnieją dwa rodzaje szkoleń: 1) szkolenie początkowe, oraz 2) kontynuowane dobrowolne szkolenie.
- Włochy: Szkolenie jest obowiązkowe dla wszystkich odpowiednich pracowników.

Ponadto, przy dostosowywaniu modelu do lokalnych kontekstów, należy uwzględnić konkretne przepisy krajowe i praktyki.

Skład grupy uczącej się

Skład i struktura grupy uczącej się powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby zapewnić aktywny udział we wszystkich zaangażowanych krajach.

Format szkolenia

Zaleca się prowadzenie sesji szkoleniowych online, aby ułatwić udział wszystkich instytucji z uczestniczących krajów. Sesje online powinny idealnie trwać 2-3 godziny. W przypadku spotkań stacjonarnych, można zaplanować dłuższe sesje, trwające około 6 godzin, aby umożliwić głębsze dyskusje, wymianę doświadczeń i interaktywną pracę w grupach, co może być trudniejsze w środowisku wirtualnym.

12

Dla szkoleń online zaleca się podzielenie sesji na mniejsze segmenty, najlepiej 2-3 oddzielne spotkania po 2-3 godziny każde. Każda grupa powinna liczyć nie więcej niż 8 uczestników, aby zapewnić odpowiednią wielkość grupy, umożliwiającą znaczącą interakcję. Krótsze sesje, trwające 2 godziny, również są opcją, ponieważ będą łatwiejsze do zarządzania i pozwolą trenerom na refleksję nad kluczowymi punktami oraz integrację wniosków w kolejnych sesjach.

Specyfika wybranych krajów

Skład każdej grupy powinien odzwierciedlać specyfikę każdego z zaangażowanych krajów. Na przykład:

- Chorwacja: ze względu na ograniczoną liczbę funkcjonariuszy w więzieniach, przewiduje się, że grupy mogą składać się z mniejszej liczby uczestników, prawdopodobnie 4-5 osób na sesję, zamiast proponowanych 8.
- Francja: we Francji szkolenie będzie realizowane stacjonarnie, co może umożliwić elastyczniejsze dopasowanie rozmiarów grup i długości sesji, w zależności od zasobów lokalnych i liczby uczestników.

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
barriere

PROBABIA

RELAI ENFANTS PARENTS
EN MILIEU CARCERAL

RODA
roditelji u akciji

- Polska: w Polsce zaleca się przeprowadzanie szkolenia stacjonarnie, ponieważ ten format okazał się bardziej skuteczny w angażowaniu uczestników i zapewnieniu ich aktywnego zaangażowania.
- Włochy: we Włoszech szkolenie będzie prowadzone online, aby umożliwić udział wszystkich więźniów w kraju. Ten format zapewnia szerszą partycypację i pozwala na zaangażowanie kluczowych osób, takich jak kierownicy obszarów widzeń, których udział jest kluczowy, biorąc pod uwagę wagę omawianych tematów.

Aspekty regulacyjne i praktyki operacyjne

Regulacje należy traktować jako wyraz wspólnych wartości, a nie tylko jako ograniczenia operacyjne. Główne wartości promowane w tym programie – godność, empatia, odpowiedzialność i opieka skoncentrowana na dziecku – są bezpośrednio zakorzenione w Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC). Te wartości zyskują swoje uprawomocnienie i siłę dzięki instrumentom regulacyjnym, które formalizują prawa dzieci i wskazują obowiązki instytucji.

Ramowy system regulacyjny pełni zatem podwójną rolę:

- Jako struktura prawna definiująca obowiązki i standardy postępowania.
- Jako kompas pedagogiczny i etyczny, który wzmacnia kulturę troski, integracji i praw człowieka w zakładach karnych.

Kluczowe instrumenty odniesienia to:

- Konwencja ONZ o prawach dziecka (1989). Ten międzynarodowy traktat potwierdza prawo dziecka do utrzymywania kontaktów osobistych i bezpośrednich z obojgiem rodziców (Artykuł 9), nawet jeśli jedno z nich jest pozbawione wolności. Gwarantuje również ochronę przed dyskryminacją (Artykuł 2), prawo do swobodnego wyrażania opinii (Artykuł 12) oraz prawo do bycia traktowanym z godnością (Artykuł 37).
- Zalecenie Rady Europy CM/Rec(2018)5. To zalecenie koncentruje się szczególnie na dzieciach z rodzicami pozbawionymi wolności. Wzywa do:
 - Utrzymywania więzi rodzinnych poprzez regularne i przyjazne dziecku wizyty.
 - Zapewnienia uwzględnienia potrzeb dzieci w procedurach więziennych.
 - Szkolenia personelu w zakresie wdrożenia podejść uwzględniających wrażliwość na potrzeby dzieci w codziennej pracy.
- Krajowe ramy prawne. Każdy z krajów uczestniczących (Włochy, Francja, Polska i Chorwacja) wprowadza specyficzne przepisy dotyczące więzi między więźniami a ich rodzinami. Chociaż szczegóły prawne różnią się, szkolenie promuje dążenie do zbieżności wokół wspólnej europejskiej kultury ochrony. Zrozumienie i szacunek dla tych narodowych różnic jest niezbędne do skutecznego zastosowania programu szkoleniowego w różnych kontekstach.

W tym programie nauczania przepisy nie są postrzegane jako ograniczenia, ale raczej jako możliwości realizacji wartości, ochrony praw i promowania jakości relacji. Pomagają one instytucjom wypełniać ich misję nie tylko w zakresie bezpieczeństwa, ale także w zakresie reintegracji społecznej, sprawiedliwości i szacunku dla wszystkich zaangażowanych osób – szczególnie tych najbardziej wrażliwych: dzieci.

Jednostki odpowiedzialne za szkolenia

Odpowiedzialni za szkolenia:

- **Małopolskie Stowarzyszenie Probacja** to polska organizacja pozarządowa, która dąży do ochrony praw dzieci, których rodzice odbywają karę pozbawienia wolności. Jako członek organizacji Children of Prisoners Europe (COPE), aktywnie realizuje wizję COPE, zgodnie z którą każde dziecko powinno mieć zagwarantowane sprawiedliwe traktowanie, ochronę swoich praw i równe szanse, niezależnie od tła społecznego, ekonomicznego czy kulturowego.
- **Bambinisenzasbarre** to włoska organizacja non-profit, która od ponad 20 lat wspiera dzieci rodziców odbywających karę pozbawienia wolności. Organizacja oferuje wsparcie psychopedagogiczne oraz działa na rzecz praw dzieci. Stworzyła pierwszą w Europie „Kartę Praw Dzieci Rodziców Pozbawionych Wolności” i współpracuje z instytucjami takimi jak Ministerstwo Sprawiedliwości. Model „Yellow Space System” jest wdrażany w 192 włoskich więzieniach.
- **Roditelji u Akciji (Roda)** to organizacja działająca w Chorwacji od 20 lat, która promuje prawa rodziców i dzieci. Dzięki projektom, programom oraz działalności rzeczniczej Roda wpływa na zmiany w postawach społecznych i systemie prawnym, dążąc do poprawy sytuacji dzieci z rodzin dotkniętych więziennictwem.
- **Relais Enfants Parents (REP)** jest pierwszą francuską organizacją, której celem jest pomoc dzieciom więźniów w utrzymaniu kontaktu z rodzicami. REP posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie trudności, jakie napotykają dzieci rodziców odbywających karę pozbawienia wolności, i opracowuje metody ich przezwyciężania. Przez prawie czterdzieści lat organizacja wspiera dzieci, które doświadczają więzienia swoich rodziców.

Metodologia

Teoretyczne podejście metodologiczne

Zakładamy, że należy przekształcić więzienie dorosłych w odpowiednie środowisko również dla dzieci, nie zamieniając go jednak w miejsce zaprojektowane wyłącznie z myślą o nich. Wiezienie może być przestrzenią przyjazną dla dzieci tylko wtedy, gdy zagwarantowane są prawa człowieka więźniów dorosłych. Dla dzieci wizyta w więzieniu powinna być doświadczeniem zgodnym z porządkiem prawnym, w którym ich rola i godność jako osób są w pełni szanowane.

Odwiedziny są kluczowym tematem, który obejmuje zarówno środowisko więzienne, jak i kontekst zewnętrzny, sprzyjając utrzymaniu więzi rodzinnych. Szkolenie personelu więziennego nie ogranicza się tylko do murów instytucji, lecz rozszerza się na społeczeństwo, promując zintegrowane podejście z innymi systemami edukacyjnymi. Inicjatywy mają na celu ochronę praw dzieci, wzmocnienie więzi rodzinnych oraz zapewnienie, że warunki odwiedzin pozwalają więźniom utrzymywać znaczące relacje. Obecność dzieci w więzieniu może stanowić okazję do uczłowieczenia środowiska więziennego i poprawy jakości życia rodziców pozbawionych wolności.

17

Podejście metodologiczne oparte na doświadczeniu

Podejście metodologiczne oparte na doświadczeniu to sposób nauczania, który angażuje uczestników nie tylko na poziomie racjonalnym, ale również emocjonalnym, sprzyjając głębszemu i bardziej świadomemu uczeniu się. Integrując emocje w procesie szkoleniowym, mogą one zostać przekształcone w umiejętności zawodowe, wzmacniając zdolność zarządzania relacjami interpersonalnymi.

To podejście opiera się na osobistym doświadczeniu, które jest uznawane za fundamentalne narzędzie komunikacji i wzajemnego zrozumienia. Zamiast jedynie przekazywać zasady, zachęca do ich internalizacji poprzez podejście relacyjne, co sprawia, że stają się one bardziej zrozumiałe i zastosowalne w codziennej praktyce.

Program szkoleniowy koncentruje się na organizacji widzeń dzieci i rodzin, oferując profesjonalistom narzędzia do ułatwiania relacji interpersonalnych przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania wymagań bezpieczeństwa. Dzięki analizie doświadczeń, wymianie zawodowej pomiędzy różnymi rolami oraz refleksji nad dynamiką operacyjną, uczestnicy rozwijają swoje umiejętności, przyczyniając się do stworzenia bardziej skoncentrowanego na człowieku i uważnego środowiska.

Co-funded by
the European Union

bambini
senza
sbarre

PROBACJA

RELAI ENFANTS PARENTS
EN MILIEU CARCERAL

RODA
roditelji u akciji

Podejście to pomaga rozpoznać i wykorzystać istniejące umiejętności, umożliwiając uczestnikom ich utrwalenie oraz integrację z wytycznymi operacyjnymi. Zdolność nawiązywania empatycznych relacji staje się w ten sposób zarówno kluczową kompetencją zawodową, jak i wspólnym celem.

Dzieci, ze swoją wrodzoną potrzebą transparentności i autentyczności, stawiają wyzwania jakości relacji. Przyjmując jasne i spójne podejście, profesjonaliści mogą uczynić zasady bardziej dostępnymi i zrozumiałymi zarówno dla dzieci, jak i ich rodzin, co sprzyja stworzeniu bardziej przyjaznego i pełnego szacunku środowiska.

Warunki szkoleniowe

Uczestnicy biorą udział w dynamicznym i interaktywnym środowisku treningowym, które jest zorganizowane w sposób nietypowy, pozbawiony hierarchii. Ustawienie miejsc w kole sprzyja dialogowi i aktywnemu uczestnictwu. Trenerzy pełnią rolę facilitatorów, prowadząc proces, w którym dzielone są doświadczenia zawodowe, analizowane i „inscenizowane” w eksperymentalnym środowisku, wolnym od uprzedzeń czy ocen.

Takie podejście pozwala uczestnikom na eksplorację własnych emocji i doświadczeń zawodowych, stopniowo zwiększając świadomość zarówno ról jawnych, jak i ukrytych, które przyjmują w swojej codziennej pracy. Refleksja jest wspierana przez ćwiczenia pisemne, rysunkowe oraz dyskusje, prowadzone zarówno w małych grupach, jak i podczas wspólnych sesji ze wszystkimi.

18

Na początku uczestnicy mogą odczuwać pewne zdezorientowanie, ponieważ strukturalna analiza emocjonalnych aspektów pracy jest rzadko spotykana. Jednak stworzenie przestrzeni do wyrażania emocji pomaga przełamać barierę obronną, którą zbudowali, by radzić sobie z emocjonalnym stresem. Rozpoznanie i przetworzenie tych emocji sprzyja większej samoświadomości i dobremu samopoczuciu w pracy, co ostatecznie poprawia jakość relacji zawodowych i interpersonalnych – nie tylko z rodzinami i dziećmi, ale także z samymi osobami pozbawionymi wolności.

Relacja między dzieckiem a jego osadzonym rodzicem stanowi centralny punkt szkolenia, zachęcając uczestników do refleksji nad własnymi doświadczeniami z dzieciństwa, a w niektórych przypadkach także jako rodzice. Ważne jest, aby uznać, że osadzony jest również rodzicem, a jego dzieci, niezależnie od okoliczności, tworzą grupę o specyficznych potrzebach. Identyfikacja i zrozumienie tych potrzeb nie powinny prowadzić do dalszej stygmatyzacji, lecz raczej promować świadome i wrażliwe podejście do ich dobrostanu.

Narzędzia

W szkoleniu zintegrowane są różnorodne narzędzia i metodologie, które wspierają zarówno naukę praktyczną, jak i rozwój refleksyjny. Narzędzia te mają na celu aktywowanie świadomości emocjonalnej, wzmacnianie umiejętności relacyjnych oraz promowanie krytycznego myślenia wśród uczestników.

- Wymiana doświadczeń i analiza praktyk: bezpośrednia interakcja uczestników w celu dzielenia się przypadkami z życia codziennego i refleksji nad najbardziej efektywnymi strategiami.
- Odtwarzanie ról: symulacje sytuacji z życia codziennego zaprojektowane w celu zwiększenia umiejętności praktycznych i poprawy zdolności zarządzania dynamiką interpersonalną.
- Oglądanie i analiza filmów i artykułów: dogłębna analiza rzeczywistych scenariuszy za pomocą materiałów audiowizualnych i wyselekcjonowanych lektur, zachęcająca do krytycznej dyskusji.
- Emocjonalne dystansowanie i refleksja krytyczna: odtwarzanie ról pozwala praktykom doświadczyć różnych scenariuszy z życia codziennego, zachowując jednocześnie obiektywną perspektywę, co sprzyja większej świadomości i identyfikacji bardziej efektywnych rozwiązań.
- Narzędzia percepcji społecznej: ćwiczenia interaktywne (np. „Czy dzieci zaakceptowałyby to dziecko jako kolegę z klasy, drużyny, czy przyjaciela?”) są wykorzystywane do badania uprzedzeń społecznych, postrzegania siebie i niewidocznych stygmatów związanych z więzieniem rodzica. Narzędzia te wspierają empatię i promują bardziej inkluzywne postawy.

Narzędzia monitoringu i oceny

Skuteczny monitoring i ocena są niezbędne do oceny wpływu szkoleń i zapewnienia, że spełniają one cele określone w WP2. Strategia oceny łączy zarówno narzędzia ilościowe, jak i jakościowe, przeprowadzane w czterech fazach procesu szkoleniowego.

Przed treningiem

- Kwestionariusz przed szkoleniem: wydawany wszystkim uczestnikom w celu oceny ich początkowej wiedzy, wcześniejszego doświadczenia z dziećmi i rodzinami w kontekście więziennym, znajomości odpowiednich ram prawnych oraz początkowych postaw wobec interakcji rodzic-dziecko w środowisku penitencjarnym. Kwestionariusz może również zawierać dane demograficzne (np. płeć, rola), które wspierają analizę inkluzywną.

W trakcie szkolenia

- Listy obecności: służą do monitorowania udziału w sesjach online i stacjonarnych. Rejestry obecności będą zbierane i przechowywane w celach raportowych oraz kontroli jakości.

20

Po szkoleniu

- Ocena po szkoleniu: celem tej oceny jest zmierzenie zmian w zakresie wiedzy, świadomości i postaw zawodowych. Będzie oceniana postrzegana użyteczność, istotność treści szkoleniowych.
- Ankieta 3-4 miesiące po szkoleniu: ankieta typu follow-up zostanie rozesłana do uczestników, aby ocenić praktyczne zastosowanie umiejętności i wiedzy nabytej podczas szkolenia.

Wszystkie narzędzia będą standaryzowane i udostępnione wszystkim partnerom. Dane będą zbierane anonimowo i analizowane zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, w celu informowania przyszłych rewizji programu oraz rozwoju zestawu narzędzi CHILD TRUST.

Aneksy

1. Template training attendance sheet
2. Training pre-post questionnaire